

LA CLAU I EL CODI NUMÈRIC DE SIS XIFRES desactivaven tots els sistemes de seguretat de la casa Cendres. En Jan sempre dubtava a prémer les tecles i havia de recórrer a una simple associació d'idees per recordar la sèrie numèrica. Els quatre primers dígitos corresponien al mes i l'any de la data de naixement de l'Àlvar, el seu primer fill, 0473, i els dos darrers a l'any que amb seguretat no oblidaria mai, 72. Després, només donant mitja volta a la clau magnètica, la porta de seguretat s'obria automàticament lliscant amb silenci fins a permetre l'entrada del vehicle al pàrquing del soterrani.

La casa, situada als afores del poble de Bixessarri, tenia més aspecte de búnquer que de xalet; només mirar-la intimidava. La pedra negra que recobria totes les parets exteriors, combinada amb grans planxes de ferro oxidat i uns vidres tintats que impedien la visió de l'interior, deixaven clar que entrar-hi a robar seria una mala idea. Les càmeres de seguretat i els sensors de moviment situats de manera clarament visible acabaven de repetir, per si no quedava prou clar, el mateix missatge.

En Jan se sentia segur dins el seu castell inexpugnable. Des del pàrquing va accedir amb l'ascensor interior a la planta principal, on després de verificar el parpelleig del llum

verd, que indicava que tot el sistema de seguretat funcionava correctament, va anar directe a la dutxa per preparar-se després un sopar lleuger mentre mirava el canal Bloomberg TV a la pantalla situada en un racó de la cuina. En acabar, sense recollir res, va dirigir-se de nou a l'ascensor per baixar a la Sala Circular, situada a la planta -2, just sota el nivell del pàrquing.

El plafó numèric de l'ascensor tenia únicament tres botons: -1 per accedir al pàrquing, 0 que indicava la planta principal de la casa on es trobava en aquell moment, i 1 el nivell superior habilitat com a pis independent i encara mai habitat.

El nivell -2 oficialment no existia. Per accedir-hi calia prémer el 0 durant cinc segons i a continuació simultàniament l'1 i el -1.

Amb suavitat, l'ascensor es va posar en marxa per aturar-se d'una manera quasi imperceptible al nivell indicat. La porta es va obrir per donar-li accés a la Sala Circular.

En aquell moment en Jan era posseïdor d'una col·lecció d'un centenar d'obres d'art única al món, que havia anat aconseguint a poc a poc a base d'anys i recerques molt laborioses. Tots els objectes de la sala tenien la característica de ser únics i especials. Peces que destacaven per la seva exclusivitat i originalitat: pintures i escultures d'autors reconeguts, manuscrits remots, joies amb nom propi, instruments musicals irrepetibles, plànols secrets d'antics palaus, llibres medievals indesxifrables, art religiós cristià, fragments d'història de l'antic Egipte...

Qualsevol d'aquelles obres tenia un valor incalculable i eren per si mateixes mereixedores d'estar dipositades en grans museus. En Jan se'n sentia molt orgullós i cada dia es reservava una estona per contemplar-les i gaudir-ne. Eren el seu secret i les estimava totes.

De reüll va veure el panell de seguretat situat al costat de la porta de l'ascensor, i va observar que el petit led vermell parpellejava. De seguida es va adonar que alguna cosa no anava bé. S'hi va acostar per introduir el codi que tornava a activar el sistema de seguretat i de nou va dubtar, 04...73...72, no va passar res. Ho va tornar a intentar, 047372, la porta de l'ascensor es va tancar suaument, en Jan no entenia el que passava. Tres segons després es van apagar els llums. La sorpresa el va deixar gairebé paralitzat. A poc a poc les pupil·les se li van anar dilatant i va passar de la foscor més absoluta a poder orientar-se amb l'únic llum del led de seguretat que havia canviat a color verd.

Es trobava tancat dins la Sala Circular a la inexistent planta -2 de la seva casa Cendres. Sabia que no podia fer res i va decidir seure a terra al costat del petit llum, mentre repassava mentalment totes les opcions. El primer que li va passar pel cap va ser fer una trucada per demanar ajut, però no va intentar buscar l'aparell perquè va visualitzar que l'havia deixat damunt la taula de la cuina. Tot seguit es va amoïnar en constatar que, com a mínim aquella nit, no podria prendre la medicació que des de feia més d'un any li havien receptat per estabilitzar una lleu insuficiència cardíaca. Va decidir esperar fent viva l'esperança que algú detectaria la seva absència i el rescataria. No va aconseguir dormir ni un instant durant tota la nit.

Vint-i-quatre hores després l'angoixa i la desesperació el van posseir i es va posar a cridar i colpejar la porta blindada de l'ascensor. Sabia, en el fons, que ningú no el sentiria. Quaranta-vuit hores més tard va començar a notar que l'aire s'esgotava, respirava amb dificultat i d'una manera entretallada. La set era espantosa i es va adonar que el cor li batejava de forma irregular amb una força desmesurada. El tercer dia, conscient del que li esperava, va arrossegar-se per poder palpar

les obres d'art. En arribar a la seva preferida la va resseguir amb els dits tremolosos, es va agenollar i per primera vegada a la vida va resar. La talla romànica, situada en el lloc preferent de la sala, el mirava impassible. En Jan va intentar veure-la en la penombra però els ulls se li van tancar abans que es poguessin adaptar a aquella foscor esfereïdora. Fins a l'últim sospir, va imaginar que la Verge li somreia.

† † †

Diu la llegenda que el dia de Reis, un pastor que es dirigia a Canillo per assistir a la missa d'una diada tan assenyjada, en passar per on s'aixeca el santuari, va veure una gavernera florida en ple hivern, sota la qual hi havia una bella imatge de la Verge.

Es van endur la troballa a l'església de Canillo i la van posar a l'altar major tot prometent construir una església per aixoplugar-la.

L'endemà, en obrir la porta de l'església, el sagristà de la parròquia va trobar a faltar la imatge de la Verge, que va aparèixer novament al peu de la gavernera florida, prop de Meritxell. Els vilatans d'Encamp van decidir que si la Verge no s'havia quedat a Canillo és perquè no s'hi volia estar, i que potser preferia estar a Encamp. Els encampadans la van tancar a l'església amb pany i clau, tot prometent bastir en honor seu una bella església. L'endemà el fet es va repetir: la Verge havia desaparegut. Els vilatans d'Encamp van tornar a Meritxell i un altre cop van trobar la Verge al peu de la gavernera. A més, tot al voltant de l'arbust estava net de neu per bé que la nit abans havia caigut una gran nevada.

De nou, els presents van cridar el miracle i van entendre que aquell era l'emplaçament on la Verge volia quedar-se. Reunits els habitants de Canillo i d'Encamp, van construir la capella exactament en aquest lloc: el Santuari de Meritxell.

Aconseguir la talla de la Verge de Meritxell havia estat molt fàcil. Situada a la capella de Meritxell des de feia segles, no estava protegida per cap sistema de seguretat. En Jan en persona va idear el pla per apropiarse de la talla romànica. Era tan senzill que fins i tot resultava divertit.

L'any 1972 el Principat d'Andorra era una societat en ple desenvolupament que es debatia entre conservar les tradicions d'una història rural de centenars d'anys i evolucionar cap a una modernitat que afavorís el creixement econòmic. El dia 8 de setembre, dia de les Verges trobades i diada nacional d'Andorra, aquella societat mig tradicional del 1972 es disposava a dur a terme, com cada any, els actes populars i institucionals per celebrar la festa. Un d'aquests actes consistia en la celebració d'una missa a la petita capella de Meritxell, lloc on es trobava la Verge. El poble, devot i majoritàriament creient i practicant, s'hi va aglomerar per seguir l'esdeveniment acompanyant les autoritats polítiques, tots els sacerdots del principat i el bisbe copríncep.

En Jan, que en aquell temps tenia vint-i-cinc anys, era més proper a moviments culturals que refusaven la religió i defugien les sagrades tradicions, i s'identificava plenament amb les noves propostes juvenils.

Aquell dia, però, també hi era, escoltant amb paciència el rotllo del sermó que va trobar del tot surrealista. Una vegada finalitzat l'acte, va quedar-se xerrant amb la gent intentant fer-se notar, cosa que no li va ser gens difícil ja que van ser moltes les persones que li van dir:

—Què hi fots tu per aquí? Aquest és l'últim lloc on hauria pogut imaginar que et trobaria!!!

En Jan responia tot somrient:

—Això és que dec estar assentant el cap.

Cap al tard s'hi va tornar a acostar amb la intenció de robar la talla de la Verge i, per fer desaparèixer qualsevol prova, incendiar la capella. Pensava que si el veien rondant

per allà sempre podria dir que al matí, durant la celebració, havia perdut les claus de casa, i així esperar el moment idoni d'actuar i executar el seu pla.

Inexplicablement, ningú no va aparèixer pel lloc. S'hi va plantar amb el seu petit utilitari. Amb un cop de mall va fer saltar la tanca de la porta vella i atrotinada. El soroll estrepitos que es va desfermar ressonava pertorbador en aquelles antigues parets de pedra i li semblava que tothom, a un quilòmetre de distància, l'havia de sentir. Va entrar dins la capella sigil·losament i atemorit per les ombres serpentejants que projectaven les espelmes que encara cremaven, es va enfilet en un banc per agafar la talla, la va posar en un sac buit de cafè i la va deixar en un racó. Va ruixar els bancs de fusta amb líquid inflamable del que s'utilitzava per recarregar encenedors i hi va calar foc. Tot seguit va fugir posant amb molta cura el sac amb la Verge al seient posterior del vehicle.

L'església es va cremar completament i, és clar, la Verge de Meritxell també... o almenys això és el que, sense cap mena de dubte, tothom va creure. Era lògic, després de la diada de Meritxell en què tantes espelmes s'havien encès, que algun descuit o la mala fortuna causessin el desastre.

La investigació que es va fer va ser superficial i simplement ocular. Avui dia qualsevol departament de policia científica trobaria prou proves perquè, com a mínim, es generés el dubte que l'incendi hauria pogut ser provocat. El pany trencat, el líquid inflamable, les restes cremades inexistents de la talla, roderes de cotxe, el mall que amb les presses havia oblidat al costat de la porta... però el 1972 era el 1972 i les coses eren com eren.

La desaparició i la suposada crema de la talla va commoure la societat civil, ningú no s'ho podia acabar de creure. Ben aviat els representants del poble van voler superar la desgràcia encarregant a un prestigiós arquitecte la construcció d'un nou santuari més gran i opulent, alhora que encomanaven noves

reproduccions de la Verge basant-se en les imatges de què es disposava.

Avui dia hi ha tres reproduccions de la Verge de Meritxell; una va ser regalada pel Consell General al bisbe de la Seu, Ramon Iglesias, l'any 1968 per celebrar els vint-i-cinc anys com a copríncep d'Andorra; una altra està situada al vestíbul de la Clínica Meritxell, i la tercera la trobarem, és clar, al nou Santuari de Meritxell.

Mai ningú no va saber res d'una quarta reproducció que molts anys després, per un breu espai de temps, tindria un gran protagonisme.

El pla d'en Jan va ser tan perfecte que ni tan sols avui dia es posa en dubte que la Verge es cremés en el fatídic incendi del 1972. És un tema que, senzillament, no es qüestiona, i si algú gosa fer-ho, ni que sigui en un to de broma, mai no és pres en consideració.

† † †

Quan la Xènia va entrar a la Sala Circular de la casa Cendres no es va poder contenir i, mentre plorava tapant-se la cara amb les mans, es va adonar que la imatge que tenia al davant li seria molt difícil d'oblidar. Era molt pitjor del que la policia li havia dit quan li van comunicar que havien resolt el cas de la desaparició sobtada del seu pare.

On era ara l'Àlvar, el seu germà gran? “Sempre enfeinat i viatjant per gestionar obscurs negocis”, pensava la Xènia, que el trobava a faltar.

No hi eren presents cap altre familiar ni amic, i únicament la mà d'en Galobart, inspector del departament de policia científica, la va consolar agafant-la suaument pel braç.

La Sala Circular era plena d'obres d'art ordenades seguint el contorn esfèric d'aquell espai. Al centre, el cadàver descompost del seu pare jeia en una posició que li va recordar la postura

que adopten els musulmans durant les pregàries. Enfront d'ell hi havia un pedestal d'aproximadament un metre d'alçada, buit, sense cap figura al damunt.

Havien transcorregut sis mesos des que s'havia detectat la desaparició d'en Jan, el seu pare. Tot aquest temps havia estat un calvari tant per a ella com per a l'Àlvar. Senzillament en Jan va desaparèixer i les investigacions de la policia no portaven enlloc. Sabien que el darrer dia que se'l va veure, en Jan, com de costum, havia treballat al seu despatx d'advocat i ningú no va notar res d'estrany en el seu comportament. El seu cotxe va aparèixer al pàrquing de la casa Cendres i a l'interior tot es va trobar ben recollit i endreçat. La roba, la cuina, el bany, tot net com una patena. El servei de neteja havia fet a fons la seva feina fins que la intervenció de la Xènia va culminar amb l'entrada amb la policia a l'habitatge.

“Si hi havia proves, amb tota seguretat ja s'han esborrat”, va pensar l'inspector Galobart quan li van assignar el cas.

L'inspector sostenia el braç de la Xènia per donar-li suport. Se sentia satisfet. Les seves investigacions havien donat moltes voltes abans d'arribar al punt on es trobaven en aquell moment, a la Sala Circular amb el cos d'en Jan.

Sabia que la família d'en Jan era poderosa i això l'havia esperonat a continuar treballant en el cas, ja que era conscient que qualsevol desenllaç li reportaria algun benefici professional. No va ser fins que es va fixar en aquell edifici tan ben protegit, que no es va decidir a contactar amb el constructor i després amb l'arquitecte. Quan va aconseguir els plànols es va adonar que hi havia una planta que o bé no s'havia construït o... Tot allò li sonava a pel·lícula de ciència-ficció i pensava que no podia ser que aquelles coses passessin realment. Va contrastar mil vegades els plànols amb l'edifici fins que es va adonar que les plantes -1, 0 i 1 es comunicaven amb un ascensor i unes escales situades en diferents espais de la casa. Va descobrir que als dibuixos no hi figuraven escales per accedir a la planta -2, però sí que es preveia l'espai de l'ascensor. L'inspector Galobart

va contactar amb l'empresa constructora de l'aparell, ubicada a Tolosa, i curiosament no li va ser gaire difícil parlar amb l'enginyer que l'havia dissenyat. De seguida li va facilitar el codi d'accés a la planta -2: prémer el 0 durant cinc segons i a continuació prémer simultàniament l'1 i el -1.

Sis mesos després de la denúncia de la desaparició d'en Jan, l'inspector Galobart, acompanyat de dos agents i la jutgessa de guàrdia, va accedir a la Sala Circular. La sorpresa dels quatre passatgers quan, amb molta suavitat, es va obrir la porta de l'ascensor i van veure l'escena amb les obres d'art i el cos descompost al mig, va ser d'incredulitat. No estaven acostumats a aquella mena de casos.

L'inventari dels objectes que es va realitzar va ser llarg i laboriós. A més d'un pedestal buit, hi van trobar moltes altres obres entre les quals destacaven:

- Rembrandt, *Tempesta en el mar de Galilea*
Pintura robada el 1990 del Museu Isabella Stewart Gardner de Boston. Valorada en cinc milions de dòlars.
- Jan i Hubert van Eyck, *El Políptic de l'anyell místic*
Conservat al Museu de la Catedral de Gant, està considerat com l'obra suprema de la pintura flamenca. Però el 1934, un dels seus panells més petits, concretament el situat a la cantonada inferior esquerra, que representa "els jutges justos", va ser robat per un desconegut, que va demanar un milió de francs belgues per la seva devolució. L'oferta no va ser acceptada.
- Stradivarius, violí Davidoff-Morini
L'octubre de 1995, es va informar que un violí Stradivarius valorat en tres milions de dòlars havia estat robat a la ciutat de Nova York de l'apartament d'Erica Morini. Construït l'any 1727 per Antonio Stradivari, el violí es coneix com el Davidoff-Morini Stradivarius.
- Picasso, *La dansa*
El febrer del 2006, en ple carnaval, un grup d'homes armats van sostreure del Museu de Rio de Janeiro qua-

tre obres de gran valor, entre elles la de Pablo Picasso. Les obres, que no estaven assegurades, tenen un valor incalculable.

En Galobart tenia tres hipòtesis de treball. La primera, una errada tècnica; la segona, un suïcidi, i la tercera, un assassinat ben premeditat.

Ben aviat li va quedar clar que ningú de la família en sabia res, d'aquell amagatall. Sabia que tenia el nas fi per a aquests temes. Aviat va descartar l'errada tècnica, ja que l'enginyer constructor de tot el sistema de seguretat li va demostrar que era pràcticament impossible quedar tancat per accident dins d'aquella cambra. Això, a més de descartar la hipòtesi de l'errada tècnica, va encetar la llista de possibles sospitosos, i l'enginyer hi va figurar ràpidament. Respecte al suïcidi, tot i no poder descartar-lo, res no feia pensar que fos una opció plausible. El seu nas de nou li deia que la resolució del cas no anava en aquella direcció. Li quedava únicament l'opció de l'assassinat, però no entenia per què no s'havien endut les obres d'art que de ben segur tenien un gran valor.

L'enigma el va obsessionar, i es va sorprendre en intuir la solució una nit mentre dormia. S'havia despertat de manera sobtada pensant: "com pot ser que no ho hagi vist abans?". Va repassar mentalment la Sala Circular i va visualitzar, destacant entre totes les obres, el pedestal buit. A partir d'aquell moment va estar convençut que la mort d'en Jan tenia molt a veure amb la figura que hi devia haver al damunt del pedestal de pedra cisellada.

En aquell moment l'inspector Galobart ignorava les conseqüències que li comportaria anar més enllà en la seva investigació.

† † †

Aquest llibre ha estat guardonat en dues ocasions amb el Premi Sant Carles Borromeu de Contes i Narracions MoraBanc, atorgat pel Cercle de les Arts i de les Lletres de les Valls d'Andorra.

© dels textos: Albert Ginestà Andreu, 2019
© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2019
Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat
Primera edició: abril de 2019
ISBN: 978-84-1303-088-3
DL: L 231-2019
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, SL
www.bobala.cat

◀ imprès a **lleida** ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.